



# महाराष्ट्र शासन राजपत्र

## असाधारण भाग चार-क

वर्ष १, अंक २४]

सोमवार, जुलै २७, २०१५/श्रावण ५, शके १९३७

[पृष्ठे ९, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक ४७

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाव्यतिरिक्त इतर वैधानिक प्राधिकाऱ्यांनी तयार केलेले

(भाग एक, एक-अ व एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले वैधानिक नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त इतर)

वैधानिक नियम व आदेश; यात भारत सरकार, उच्च न्यायालय, पोलीस आयुक्त, आयुक्त (राज्य उत्पादन शुल्क), जिल्हादंडाधिकारी व निवडणूक आयोग, निवडणूक न्यायाधिकरण, निवडणूक निर्णय अधिकारी व निवडणूक आयोगाखालील इतर प्राधिकारी यांनी तयार केलेले वैधानिक नियम व आदेश यांचा समावेश होतो.

आयुक्त, पशुसंवर्धन आयुक्तालय, पुणे  
अधिसूचना

महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश, २०१५.

क्रमांक एफवायपी/१२(१५)/सीआर-१२२६/२०१५/पसं-६.—महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश, २०१५ (सन २०१५ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.५) च्या कलम-३ च्या उपकलम-१ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार मी, आयुक्त पशुसंवर्धन या विभागामार्फत तसेच या विभागांतर्गतच्या सर्व क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांमार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या सेवा, कालमर्यादा, पदनिर्देशित अधिकारी, प्रथम अपिलिय अधिकारी, द्वितीय अपिलिय अधिकारी इत्यादी खालील अनुसूचित नमूद केल्याप्रमाणे अधिसूचित करित आहे. निर्देशित सेवा या गायवर्ग, म्हैसवर्ग, शेळी, मेंढी, कुत्रा, घोडा, गाढव, वराह व कुक्कुटपक्षी यांना पुरविण्याची हमी देण्यात येत आहे. संबंधित सेवा या भारतीय पशुवैद्यक कायदा, १९८४ मधील अटी व शर्तीस अधीन राहून शासनाने निर्गमित केलेल्या परिपत्रकानुसार पुरविण्यात येतील.

अनुसूची

२

अ. क्र.	लोकसेवा	लोकसेवा पुरविण्यासाठी कालमर्यादा	अर्जाचा विहित नमुना व (असल्यास) शुल्क	पदनिर्देशित अधिकारी	प्रथम अपिलिय अधिकारी	द्वितीय अपिलिय अधिकारी
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
१.	पशुंचे खच्चिकरण	पशु सोबत असल्यास त्याच दिवशी (दवाखान्याचे वेळामध्ये).	अर्जाचा नमुना नाही. सेवाशुल्क रु. १.	राज्यातील सर्व पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१ व २ तसेच तालुका व जिल्हा स्तरावरील (१) जिल्हा परिषदेकडे कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहायक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब). (२) सज्य स्तराकडील कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहायक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब). (३) सहायक आयुक्त, पशुसंवर्धन तालुका व जिल्हा स्तरावरील पशुवैद्यकीय चिकित्सालये.	(१) पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती). (२) राज्यस्तरीय पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१/२ संबंधित सहायक आयुक्त पशुसंवर्धन, तालुका लघु / जिल्हा पशुसर्व चिकित्सालय. (३) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).	(१) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी (संबंधित जिल्हा) (२) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा) (३) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त (संबंधित विभाग).
२.	औषधोपचार (भा.प.वै. कायदानुसार).	पशु सोबत असल्यास त्याच दिवशी (दवाखान्याचे वेळामध्ये).	अर्जाचा नमुना नाही. रु. १ नोंदणी शुल्क	राज्यातील सर्व पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१ व २ तसेच तालुका व जिल्हा स्तरावरील (१) जिल्हा परिषदेकडे कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहायक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब).	(१) पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती)	(१) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी (संबंधित जिल्हा)

३. वंध्यत्व तपासणी (भा.प.वै. कायदानुसार). पशु सोबत असल्यास त्याच दिवशी (दवाखान्याचे वेळामध्ये). अर्जाचा नमुना नाही. सेवाशुल्क रु. १ नोंदणी शुल्क व रु. ३ वंध्यत्व तपासणी शुल्क.

- (२) राज्य स्तराकडील कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहायक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब).
- (३) सहायक आयुक्त पशुसंवर्धन तालुका व जिल्हा स्तरावरील पशुवैद्यकीय चिकित्सालये.
- (२) राज्यस्तरीय पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१/२ संबंधित सहायक आयुक्त पशुसंवर्धन, तालुका लघु/ जिल्हा पशुसर्व चिकित्सालय.
- (३) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).
- (३) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त (संबंधित विभाग).
- राज्यातील सर्व पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१ व २ तसेच तालुका व जिल्हा स्तरावरील

- (१) जिल्हा परिषदेकडे कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहायक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब).
- (१) पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती).
- (१) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी (संबंधित जिल्हा).

- (२) राज्य स्तराकडील कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहायक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब).
- (२) राज्यस्तरीय पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१/२ संबंधित सहायक आयुक्त पशुसंवर्धन, तालुका लघु / जिल्हा पशुसर्व चिकित्सालय.
- (३) सहायक आयुक्त पशुसंवर्धन तालुका व जिल्हा स्तरावरील पशुवैद्यकीय चिकित्सालये.
- (२) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).
- (३) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त (संबंधित विभाग).

४. शवविच्छेदन (न कुजलेले मृत प्राणी सादर केल्यास). सेवा त्याच दिवशी (केवळ दिवसा) अहवाल ३ दिवसांचे आत. अर्जाचा नमुना नाही. सेवा शुल्क रु. ५० सेवा शुल्क (लहान व मोठी जनावरे) रु. ५ कोंबडी (न्यायप्रक्रियेत समाविष्ट असल्याप्रकरणी सेवा शुल्क नाही).

- (अ) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) पशुवैद्यकीय दवाखाना, श्रेणी-१ (जिल्हा परिषद).
- (अ) पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती).
- (अ) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद (संबंधित जिल्हा).

अनुसूची-चालू

४

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
				(ब) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) पंचायत समिती (विस्तार).	(ब) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी,जिल्हा परिषद. (संबंधित जिल्हा).	(ब) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).
				(क) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) (राज्यस्तरीय संस्था).	(क) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन (तालुका व जिल्हा पशुसर्वचिकित्सालय)	(क) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).
				(ड) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन (सर्व तालुका लघु पशुसर्व चिकित्सालय व जिल्हा पशु-सर्वचिकित्सालय).	(ड) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).	(ड) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सह आयुक्त (संबंधित विभाग).
५.	पशुंची नमुने तपासणी-(आजारी पशु दवाखान्याचे वेळेमध्ये आणल्यास).	नमुने गोळा करणे त्याच दिवशी अहवाल- पशुवैद्यकीय दवाखाना श्रेणी-१ (गट-अ) तालुका लघु पशुसर्वचिकित्सालय व जिल्हा पशुसर्वचिकित्सालय स्तरावरील होणाऱ्या तपासण्यांच्या बाबतीत ३ दिवसांचे आत.	अर्जाचा नमुना नाही. सेवाशुल्क खालीलप्रमाणे— १. रक्त काचपट्टी तपासणी TLC ,DLC, WBC प्रत्येकी रु. १. २. मूत्र तपासणी, शेण नमुना तपासणी, त्वचा तपासणी प्रत्येकी रु. १. 1. Blood Glugose Rs.1 2. Phosporus Rs. 10 3. Creatinine Rs.10 4. Calcium Rs.15 5. SGOT Rs.20 6. SGPT Rs.20 7. हिमोग्लोबिन रु. ५ (सर्व तपासण्या एकत्रित केल्यास रु. ७०).	(अ) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) पशुवैद्यकीय दवाखाना, श्रेणी-१ (जिल्हा परिषद). (ब) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) (राज्यस्तरीय संस्था). (क) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन (सर्व तालुका लघु पशुसर्व चिकित्सालय व जिल्हा पशुसर्वचिकित्सालय).	(अ) पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती). (ब) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन (तालुका व जिल्हा पशु-सर्वचिकित्सालय). (क) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).	(अ) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद(संबंधित जिल्हा). (ब) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा). (क) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सह आयुक्त (संबंधित विभाग).

६. आरोग्य तपासणी व दाखला देणे. पशुवैद्यकीय दवाखान्यामध्ये आणल्यास त्याच दिवशी प्रमाणपत्र/दाखला तीन दिवसांत अर्जाचा नमुना नाही. सेवा-शुल्क मोठी जनावरे रु. १० लहान जनावरे रु. ५.

- (अ) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) पशुवैद्यकीय दवाखाना, श्रेणी-१ (जिल्हा परिषद).
- (ब) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) पंचायत समिती (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती).
- (क) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) (राज्यस्तरीय संस्था).
- (ड) सहाय्यक आयुक्त पशुसर्व-चिकित्सालय व जिल्हा पशुसर्वचिकित्सालय).
- (अ) पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती).
- (ब) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद. (संबंधित जिल्हा).
- (क) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन (तालुका व जिल्हा पशुसर्वचिकित्सालय).
- (ड) जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त (संबंधित जिल्हा).

७. गर्भ तपासणी (गायी व म्हशींची) गर्भ तपासणी (गायी व म्हशींची) पशुवैद्यकीय दवाखान्यामध्ये आणल्यास त्याच दिवशी अर्जाचा नमुना नाही. सेवाशुल्क रु. १ नोंदणी शुल्क व रु. ३, गर्भतपासणी शुल्क (गर्भ तपासणी कृत्रिम रेतन द्वारे असल्यास केवळ रु. १ नोंदणी शुल्क).

- राज्यातील सर्व पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१ व २ तसेच तालुका व जिल्हा स्तरावरील—
- (१) जिल्हा परिषदेकडे कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहाय्यक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब).
- (२) राज्य स्तराकडील कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहाय्यक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब).
- (१) जिल्हा परिषद क्षेत्रासाठी पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती).
- (२) राज्यस्तरीय पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१/२ संबंधीत सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन, तालुका लघु / जिल्हा पशुसर्व चिकित्सालय.
- (१) जिल्हा परिषद स्तरावर जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी (संबंधित जिल्हा).
- (२) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हे).

अनुसूची-चालू

६

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
				(३) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन तालुका व जिल्हा स्तरावरील पशुवैद्यकीय चिकित्सालये.	(३) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).	(३) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सह आयुक्त (संबंधित विभाग).
८. गायी व म्हैशीना कृत्रिम रेतन करणे.	गाय अथवा म्हैस माजाच्या उपयुक्त कालखंडात असल्यास त्याचवेळी.	अर्जाचा नमुना नाही. सेवा-शुल्क नोंदणी शुल्क रु. १ व कृत्रिम रेतन शुल्क रु. २० (दवाखान्यात अथवा शेतकऱ्याच्या घरात).	राज्यातील सर्व पशुवैद्यकीय दवाखाने श्रेणी-१ व २ तसेच तालुका व जिल्हा स्तरावरील— (१) जिल्हा परिषदेकडे कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहाय्यक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब). (२) राज्य स्तराकडील कार्यरत पशुधन पर्यवेक्षक/ सहाय्यक पशुधन विकास अधिकारी/ पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ/ब). (३) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन तालुका व जिल्हा स्तरावरील पशुवैद्यकीय चिकित्सालये.	(१) जिल्हा परिषद क्षेत्रासाठी पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) (संबंधित पंचायत समिती). (२) राज्यस्तरीय पशुवैद्यकीय दवाखाने, श्रेणी-१/२ संबंधित सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन, तालुका लघु / जिल्हा पशुसर्व चिकित्सालय. (३) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा).	(१) जिल्हा परिषद स्तरावर जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी (संबंधित जिल्हा). (२) जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त (संबंधित जिल्हा). (३) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सह आयुक्त (संबंधित विभाग).	
९. पशुसंवर्धन विभागांतर्गत कार्यरत असलेल्या ४ मध्यवर्ती अंडी उबवणी केंद्र, १६ सघन कुक्कुट विकास गट व २ कुक्कुटपालन प्रशिक्षण केंद्रांच्या ठिकाणी कुक्कुट पालनाविषयी प्रशिक्षण दिले जाते. हे प्रशिक्षण १५ दिवस, ३० दिवस व ६ महिने अशा कालावधीचे असून या	प्रशिक्षणाच्या तुकड्या वर्षभर वेगवेगळ्या वेळी आयोजित केल्या जातात. त्यामुळे लाभार्थीस सोईच्या तुकडीत प्रवेश घेता येऊ शकतो.	अर्जाचा विहित नमुना नाही. शुल्क-१५ दिवसांच्या प्रशिक्षणाकरिता रु. १०० प्रति लाभार्थी. ३० दिवसांच्या प्रशिक्षणाकरिता रु. २०० प्रति लाभार्थी व ६ महिन्यांच्या प्रशिक्षणाकरिता	(१) ४ मध्यवर्ती अंडी उबवणी केंद्रांचे ठिकाणी (पुणे, कोल्हापूर, औरंगाबाद, नागपूर) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन, मध्यवर्ती अंडी उबवणी केंद्र. (२) १६ सघन कुक्कुट विकास गटांचे ठिकाणी (सांतारा, सोलापूर, नाशिक, धूळे,	(१) ४ मध्यवर्ती अंडी उबवणी केंद्रे आणि २ कुक्कुट पालन प्रशिक्षण केंद्रांचे संदर्भात संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त. (२) १६ सघन कुक्कुट विकास संस्थांचे संदर्भात संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी.	(१) ४ मध्यवर्ती अंडी उबवणी केंद्रे व २ कुक्कुट पालन प्रशिक्षण केंद्रे यांचे संदर्भात संबंधित विभागांचे प्रादेशिक पशुसंवर्धन सह आयुक्त. (२) १६ सघन कुक्कुट विकासाचे संदर्भात संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त.	

प्रशिक्षणाच्या तुकड्या आयोजित केल्या जातात. इच्छुक लाभधारक या प्रशिक्षणाच्या तुकड्या जेव्हा आयोजित केल्या जातात त्यावेळी त्यामध्ये प्रवेश घेऊन प्रशिक्षण घेऊ शकतो.

रु. ५०० प्रति लाभार्थी याप्रमाणे शुल्क सध्या आकारले जाते. तथापि यामध्ये शासन निर्णयानुसार बदल होऊ शकतो.

पालघर, परभणी, उस्मानाबाद, अमरावती, अकोला, यवतमाळ, भिलवडी जि. सांगली, कोपरगाव, जि. अहमदनगर, पेण, जि. रायगड, चिपळूण, जि. रत्नागिरी, पाली, जि. बीड, अर्धापूर जि. नांदेड) पशुधन विकास अधिकारी, सघन कुक्कुट विकास गट.

(३) सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन, संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त कार्यालय.

(३) संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त.

(३) २ कुक्कुट पालन प्रशिक्षण केंद्रांचे ठिकाणी (मुरुड, जि. लातूर व कणकवली, जि. सिंधुदुर्ग) पशुधन विकास अधिकारी, कुक्कुट पालन प्रशिक्षण केंद्र.

१०. इच्छुक बेरोजगार तरुण / व्यक्तीना (वयोमर्यादा १८ ते ३५ वर्षे) व सेवायोजन कार्यालयात नोदणी केलेल्या उमेदवारांना क्षेत्रीय स्तरावर (गाव/तालुका /जिल्हा) स्वयंरोजगारविषयक प्रशिक्षण देण्यात येते. या प्रशिक्षणाच्या तुकड्या आयोजित केल्या जातात. इच्छुक लाभधारक या प्रशिक्षणाच्या तुकड्या जेव्हा आयोजित केल्या जातात त्यावेळी त्यामध्ये प्रवेश घेऊन प्रशिक्षण घेऊ शकतो.

प्रशिक्षणाच्या तुकड्या वर्षभर वेगवेगळ्या वेळी आयोजित केल्या जातात. त्यामुळे लाभार्थीस सोयीच्या तुकडीत प्रवेश घेता येऊ शकतो.

अर्जाचा विहित नमुना नाही. इच्छुक उमेदवार कोऱ्या कागदावर त्याचे नाव, पत्ता, वय, लिंग, जात, दारिद्र्यरेषेखालील आहे/ नाही, अपंग आहे/ नाही इ. बाबी नमूद करून आवश्यक कागदपत्रे सोबत जोडून अर्ज करू शकतो. शुल्क—

(१) दुग्धव्यवसाय /शेळी व मेंढी पालन/ कुक्कुट पालन/ बदक पालन / ससे पालन /वराह पालन विषयक प्रशिक्षण

(१) रकाना २ मधील प्रशिक्षण क्र. १ ते ६ व ८ करिता पशुधन विकास अधिकारी किंवा सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन.

(२) रकाना २ मधील प्रशिक्षण क्र. ७ करिता वैरण विकास अधिकारी सर्व प्रशिक्षणांचे नियोजन संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा पशुसंवर्धन उप आयुक्त हे करतील.

(१) संबंधित विभागाचे प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त.

पशुसंवर्धन विभागाचे अतिरिक्त आयुक्त, पशुसंवर्धन (रोग नियंत्रण).

पत्ता—पशुसंवर्धन आयुक्तालय, स्पायसर कॉलेजसमोर, औंध, पुणे-७

दूरध्वनी क्र.-०२०-२५६९०४६१

ई-मेल—

cah.addcomm@gmail.com

cah.livestk-mh@gov.in

अनुसुची-समाप्त

7

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
	प्रशिक्षण कालावधी					
(१)	दुग्धव्यवसाय विषयक प्रशिक्षण १ आठवडा (२५ ते ४० प्रशिक्षणार्थीची एक तुकडी).		रु. २०० प्रती लाभार्थी सर्वसाधारण लाभार्थ्याकरिता रु. १०० प्रती लाभार्थी दारिद्र्य रेषेखालील/अनुसूचित जाती / जमातीमधील लाभार्थ्याकरिता.			
(२)	शेळी व मेंढीपालन विषयक प्रशिक्षण १ आठवडा (२५ ते ४० प्रशिक्षणार्थीची एक तुकडी).		(२) चारा व वैरण उत्पादन आणि पशुखाद्य विश्लेषण विषयक प्रशिक्षणा करिता रु. ५०० प्रती लाभार्थी.			
(३)	कुक्कुटपालन विषयक प्रशिक्षण १ आठवडा (२५ ते ४० प्रशिक्षणार्थीची एक तुकडी).		(३) कृत्रिम रेतन प्रशिक्षणा-करिता रु. १००० प्रती लाभार्थी याप्रमाणे शुल्क सध्या आकारले जाते. तथापि यामध्ये शासन निर्णयानुसार बदल होऊ शकतो.			
(४)	बदकपालन विषयक प्रशिक्षण १ आठवडा ( २५ ते ४०) प्रशिक्षणार्थीची एक तुकडी-प्रत्येक तीन महिन्यांनंतर किंवा मागणीनुसार आयोजित केली जाते).					
(५)	ससेपालन विषयक प्रशिक्षण १ आठवडा (२५ ते ४० प्रशिक्षणार्थीची एक तुकडी-प्रत्येक तीन महिन्यांनंतर किंवा मागणीनुसार आयोजित केली जाते).					

विश्वास भोसले,  
आयुक्त, पशुसंवर्धन,  
महाराष्ट्र राज्य, औंध, पुणे.

- (६) वराहपालन विषयक प्रशिक्षण १ आठवडा (२५ ते ४० प्रशिक्षणार्थींची एक तुकडी-प्रत्येक तीन महिन्यांनंतर किंवा मागणीनुसार आयोजित केली जाते).
- (७) चारा व वैरण उत्पादन आणि पशुखाद्य विश्लेषण विषयक प्रशिक्षण १५ दिवस (२५ प्रशिक्षणार्थींची एक तुकडी).
- (८) कृत्रिम रेतन प्रशिक्षण १ महिना (२५ प्रशिक्षणार्थींची एक तुकडी आयोजित करण्यात येते).

पुणे,  
दिनांक २४ जुलै २०१५.